

BELGIA

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne o Belgii	2
1.1. Informacje geograficzne	2
1.2. Cechy charakterystyczne Belgii.....	2
1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy	3
1.4. Telefony alarmowe i informacyjne.....	3
1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych.....	3
1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Belgii	4
1.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	4
1.8. Legalizacja pobytu w Belgii	4
2. Praca w Belgii.....	5
2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Belgii	5
2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do belgijskiego rynku pracy	5
2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Belgii*	5
2.1.3. System Titres-Service (T-S)	8
2.1.4. Praca sezonowa.....	9
2.1.5. Projekt LIMOSA.....	10
2.1.6. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	12
2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Belgii	12
2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia.....	12
2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	13
2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	14
2.2.4. Prasa.....	14
2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy	15
2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty – CV, list motywacyjny i inne)	15
2.3. Warunki pracy	16
2.3.1. Rodzaje umów o pracę.....	16
2.3.2. Czas pracy.....	17
2.3.3. Urlop wypoczynkowy.....	17
2.3.4. Wynagrodzenie za pracę	18
2.4. Podatki	19
2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	19
2.4.2. Podatek VAT	19
2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne.....	20
2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających informacje z powyższego zakresu:.....	20
2.5. Zabezpieczenie społeczne.....	20
2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	20
2.5.1.2. Renta z tytułu niezdolności do pracy	21
2.5.1.3. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego	21
2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania	22
2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	23
3. Warunki życia.....	24
3.1. Zakwaterowanie.....	24
3.1.1. Wynajmujący – najemca.....	24
3.1.2. Zakup nieruchomości i ziemi w Belgii	25
3.2. Podróżowanie po terenie Belgii	25
3.3. Prawo jazdy	26
3.4. System edukacji	26
3.5. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji do celów zawodowych	27
3.6. Kursy języka narodowego	28
3.7. System opieki zdrowotnej.....	28
3.7.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych.....	28
3.7.2. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych w Belgii	31

1. Informacje ogólne o Belgii

1.1. Informacje geograficzne

Belgia, Królestwo Belgii (Koninkrijk België, Royaume de Belgique, Königreich Belgien) to państwo usytuowane w północno - zachodniej części Europy, którego powierzchnia całkowita wynosi 30 528 km². Od zachodu graniczy z Francją, od południa z Luksemburgiem, od wschodu z Niemcami, a od północy z Holandią.

Klimat Belgii jest umiarkowany z ciepłym, łagodnym latem spowodowanym wpływem prądów oceanicznych i dość chłodną zimą.

1.2. Cechy charakterystyczne Belgii

Belgia jest monarchią konstytucyjną i państwem federacyjnym, które składa się z 3 wspólnot (Wspólnoty Flamandzkiej, Francuskiej oraz Niemieckojęzycznej) oraz 3 regionów (Regionu Flamandzkiego, Walońskiego i Regionu Bruksela – Stolica). Posiada federalny rząd i parlament do którego należy: Izba Reprezentantów i Senat. Izba Reprezentantów liczy 150 deputowanych, wybieranych w głosowaniu powszechnym. Senat składa się z 71 senatorów, przy czym 40 senatorów wybieranych jest w głosowaniu powszechnym, 21 pochodzi z nominacji wspólnot, a 10 spośród senatorów poprzedniej kadencji. Do liczby senatorów należy również dodać tzw. senatorów z mocy prawa, czyli niektórych członków rodziny królewskiej. Parlament oraz rząd nadzorują wszystkie kwestie mające związek z ogólnymi interesami państwa. Więcej informacji nt. kompetencji Izby Reprezentantów i Senatu można znaleźć na stronie internetowej www.fed-parl.be.

Belgia składa się z 3 autonomicznych regionów, które posiadają własną władzę wykonawczą i ustawodawczą (Region Stołeczny Brukseli, Region Flamandzki, Region Waloński) oraz 3 wspólnot językowych (francuskiej we Flandrii oraz Brukseli, flamandzkiej we Flandrii oraz Brukseli, niemieckiej w prowincji Liège). Belgia jest podzielona na 10 prowincji, gdzie do Regionu Flamandzkiego należy: Antwerpia, Brabancja Flamandzka, Limburgia, Flandria Wschodnia, Flandria Zachodnia, a do Regionu Walonii: Brabancja Walońska, Hainaut, Liège, Luxembourg, Namur. Najniższym stopniem podziału administracyjnego są gminy, których jest 589.

Ustrój polityczny: federacyjna demokracja parlamentarna, monarchia konstytucyjna

Głowa Państwa: Król Filip I

Stolica: Bruksela

Inne duże miasta: Antwerpia, Gandawa, Charleroi, Liège, Namur, Brugia

Liczba ludności: ok. 11 mln

W strukturze etnicznej dominują Flamandowie oraz Walonowie. Flamandowie zamieszkują północną Belgię (prow.: Antwerpia, Flandria Zachodnia i Wschodnia, Limburgia i Brabancja Flamandzka), Walonowie – południową i środkową (prow.: Hainaut, Liège, Namur, Luksemburg i Brabancja Walońska), wokół m. Eupen – niemiecki obszar językowy. Belgię zamieszkuje ponad milion cudzoziemców tj. ok. 10 % ludności. Spośród wszystkich obcokrajowców najwięcej osób zamieszkuje Brukselę, Walonię oraz Flandrię. Najliczniej reprezentowani są Włosi, Francuzi, Holendrzy oraz Niemcy skupieni głównie w Brukseli, regionach przemysłowych Liège i Charleroi oraz w zagłębiu górniczym Kempen.

Podział administracyjny: 10 prowincji

Podział geograficzny: tzw. “Belgia Niska” na północy kraju (ukształtowanie terenu poniżej 100 m.n.p.m.), “Belgia Średnia” (pomiędzy 100 a 200 m.n.p.m.) i “Belgia Wysoka” (powyżej 200 m.n.p.m.), najwyższy szczyt Belgii – Signal de Botrange (694 m.n.p.m.)

Języki urzędowe: francuski, flamandzki i niemiecki

Obowiązująca waluta: euro - €

Swoboda wyznania jest zapisana w belgijskiej konstytucji. Większość Belgów to katolicy, można tu jednak spotkać również protestantów, wyznawców islamu, judaizmu oraz prawosławia.

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

1 stycznia – Nowy Rok

Poniedziałek Wielkanocny

1 maja – Święto Pracy

Wniebowstąpienie

Zielone Świątki

21 lipca – Święto Narodowe Belgii (rocznica wstąpienia na tron króla Leopolda I w 1831 roku)

15 sierpnia – Wniebowzięcie Marii Panny

1 listopada – Dzień Wszystkich Świętych

11 listopada – Dzień Zawieszenia Broni

25 grudnia – Boże Narodzenie

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

Telefony alarmowe:

112 - Europejski Numer Alarmowy w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia

100 - pogotowie ratunkowe

100 - straż pożarna

101 - policja

116 000 – numer telefonu w przypadku zgłoszeń przypadków zaginięcia dzieci

Informacja turystyczna:

www.walloniebelgiquetourisme.be

www.visitflanders.com

www.visitbelgium.com

www.visit.brussels/en

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych

Ambasada RP w Brukseli

Rue Stevin 139 1000 Bruksela

Telefon: +32 2 739 01 01

Telefon: + 32 278045 00

Faks: +32 2 736 18 81

E-mail: bebruamb2@msz.gov.pl

<https://bruksela.msz.gov.pl/pl/>

Stałe Przedstawicielstwo RP przy UE w Brukseli

Rue Stevin, 139 1000 Bruksela

Telefon: + 32 2 7804 200

Faks: + 32 2 7804 297

E-mail: bebrustpe@msz.gov.pl

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

<https://brukselaue.msz.gov.pl/pl/>

Stale Przedstawicielstwo RP przy NATO

Boulevard Leopold III, 1110 Bruksela

Telefon: +32 2 707 13 88

Faks: +32 2 707 13 89

E-mail: natopoland@msz.gov.pl

https://brukselanato.msz.gov.pl/pl/stale_przedstawicielstwo/kontakt/

Wydział Konsularny Ambasady RP w Brukseli

Rue des Francs 28, 1040 Bruksela

Telefon: +32 2 73 90 121

Telefon: +32 2 73 90 138 (Sprawy prawne i obywatelskie)

Telefon: +32 2 73 90 126 (Sprawy paszportowe)

Faks: +32 2 73 60 464 , +32 2 73 64 459

E-mail: bebruamb3@msz.gov.pl

1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Belgii

www.belgium.be

<https://diplomatie.belgium.be/en>

1.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

www.belgium.be

www.be.brussels – Region Stołeczny Brukseli

www.vlaanderen.be – Region Flandrii

www.wallonie.be – Region Walonii

www.dglive.be – portal dla społeczności niemieckojęzycznej w Belgii

www.statbel.fgov.be – strona belgijskiego urzędu statystycznego

1.8. Legalizacja pobytu w Belgii

Dokumentem podróży uprawniającym do wjazdu i pobytu (niezależnie od jego celu) na terytorium Królestwa Belgii do 90 dni jest paszport bądź dowód osobisty. Przed wyjazdem należy się upewnić, czy dokument jest w wystarczająco dobrym stanie i pozwala na stwierdzenie tożsamości.

Każda osoba przyjeżdżająca do Belgii jest zobowiązana do zameldowania się w urzędzie gminy do 8 dni roboczych od dnia przyjazdu (nie dotyczy to osób zamieszkałych w hotelach, pensjonatach, szpitalach oraz więzieniach – formalnościami zajmuje się administracja tych placówek). Osoba taka musi zostać zarejestrowana w Rejestrze Narodowym. W tym celu należy się zameldować na terenie gminy, gdzie się zamierza przebywać. Obywatele polscy mogą przebywać na terenie Belgii turystycznie 3 miesiące i po tym terminie należy opuścić terytorium Belgii. Urzędy gminne z reguły nie wydają żadnego dokumentu potwierdzającego 3 miesięczny pobyt na terenie Belgii. Za brak dowodu tożsamości lub niedopełnienie obowiązku meldunkowego można otrzymać karę finansową.

Legalny pobyt na terenie Belgii powyżej 3 miesięcy dotyczy nw. kategorii osób:

- pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (*salarié*) lub osób prowadzących własną działalność gospodarczą (*non salarié*);

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- osób aktywnie poszukujących pracy;
- studentów studiujących na terenie Belgii i posiadających ubezpieczenie zdrowotne;
- osób, które posiadają ubezpieczenie zdrowotne i wystarczające środki na utrzymanie.

W urzędzie gminy można się ubiegać o pobyt czasowy (*séjour non permanent*), albo stały (*séjour permanent*):

- pobyt czasowy – każdy obywatel UE może zostać pozbawiony prawa pobytu czasowego, jeżeli nie spełni powyższych warunków lub stanie się zbyt dużym obciążeniem dla pomocy socjalnej (CPAS);
- pobyt stały – po 5 latach nieprzerwanego pobytu obywatele UE mogą otrzymać prawo do pobytu stałego, jeżeli o niego wystąpią. Prawo to traci się, jeżeli nie przebywa się w Belgii przez dwa następujące po sobie lata.

Szczegółowe informacje z zakresu legalizacji pobytu (w tym procedury legalizacji pobytu i niezbędnych dokumentów) dostępne są na stronach internetowych:

www.belgium.be

www.bruksela.msz.gov.pl

Szczegółowych informacji z ww. zakresu udzielają pracownicy Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli (patrz pkt 1.5 opracowania: Adresy polskich placówek dyplomatycznych).

2. Praca w Belgii

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Belgii

2.1.1 Zasady dostępu obywateli Polski do belgijskiego rynku pracy

Z dniem 1 maja 2009 r. zniesione zostały ograniczenia w dostępie do belgijskiego rynku pracy w stosunku do obywateli Polski oraz krajów, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2004 r. Oznacza to, że obywatele tych państw mogą podejmować pracę na terenie Belgii bez konieczności ubiegania się o pozwolenie na pracę.

2.1.2 Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Belgii*

Federalna struktura Belgii stanowi pewne utrudnienie przy podejmowaniu działalności gospodarczej zarówno z uwagi na rozdział kompetencji w administracji pomiędzy urzędy federalne oraz regionalne, jak i z uwagi na zróżnicowaną strukturę językową (w Belgii w zależności od regionów lub wspólnot językowych obowiązują 3 języki oficjalne: niderlandzki, francuski i niemiecki). Wymaga to uwzględnienia m.in. przy dokonywaniu tłumaczenia dokumentów składanych przy rejestracji działalności gospodarczej w poszczególnych regionach (Flandrii, Walonii, Regionie Stołecznym – Brukseli).

Ogólne warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Belgii.

Samozatrudnienie, czyli założenie przedsiębiorstwa prowadzonego na rachunek własny

(indépendant).

Jest to najprostsza forma prowadzenia działalności gospodarczej i najczęściej podejmowana przez obywateli polskich. Podstawowe warunki dla podjęcia takiej działalności to: ukończone 18 lat, zaświadczenie o niekaralności, zaświadczenie z gminy o zameldowaniu, zaświadczenie z banku o posiadaniu konta bankowego.

W każdym przypadku przy tworzeniu firmy należy dysponować lokalem odpowiednim do prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej. Firma może mieć również siedzibę w domu (mieszkanie przedsiębiorcy).

Osoba zakładająca przedsiębiorstwo powinna wykazać się znajomością co najmniej jednego z oficjalnych języków urzędowych w Belgii (choć nie jest to warunek formalny).

W Belgii pojęcie *indépendants* obejmuje nie tylko wolne zawody, ale także przedsiębiorców prowadzących firmy jednoosobowe, pełnomocników (zarządzających) w spółkach m.in. jednoosobowych, tzw. aktywnych wspólników (*associés actifs*).

Istnieją dwie podstawowe kategorie przedsiębiorców niezależnych:

- przedsiębiorca prowadzący daną działalność jako podstawową (*indépendant à titre principal*) oraz
- przedsiębiorca prowadzący daną działalność jako działalność dodatkową (*indépendant à titre complémentaire* np. pomocnik); działalność taka może być prowadzona równocześnie z wykonywaniem np. pracy najemnej (*salarié*).

Rejestracji dokonują "Publiczne centra koordynacji przedsiębiorczości" (*ondernemingsloketen/guichets d'enterprise*) ułatwiają większość formalności związanych z założeniem firmy zarówno w formie spółki, jak i na zasadach samozatrudnienia oraz są odpowiedzialne za doradzanie i informowanie osób rozpoczynających oraz prowadzących działalność gospodarczą na terenie Belgii. Działają one jako "okienka przedsiębiorstw", jeśli osoba zakładająca firmę posiada odpowiednią zdolność do kierowania oraz odpowiednie kwalifikacje zawodowe, w przypadku gdy zakładana firma będzie prowadzić działalność w jednym z zawodów uznanych za reglamentowane.

Reglamentacja w Belgii obejmuje szeroki zakres rodzajów działalności gospodarczej. Niektóre rodzaje działalności wymagają uzyskania zezwoleń wstępnych przed dokonaniem rejestracji w publicznym centrum koordynacji przedsiębiorczości.

Do zawodów reglamentowanych należy ponad 30 zawodów, w tym wszystkie zawody budowlane.

Odrębną reglamentacją objęte są tzw. zawody intelektualne, wykonywane w ramach świadczenia usług, jak adwokaci, notariusze, doradcy podatkowi itp. Wymogi związane z prowadzeniem tego rodzaju działalności ustalane są przez właściwe organizacje profesjonalne.

Znaczna liczba rodzajów działalności gospodarczej wymaga licencji i pozwoleń, które wydawane są bądź to przez administrację centralną, bądź to przez administrację regionalną (gminną).

Pełny wykaz zawodów reglamentowanych oraz dziedzin wymagających uzyskania zezwoleń i licencji dostępny jest na stronie [internetowej www.belgium.be](http://www.belgium.be) (zakładki: economie, entreprises, création, professionsréglementées).

Wykaz ten podlega okresowej aktualizacji.

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Okienko przedsiębiorstwa, oprócz czynności technicznych związanych z rejestracją w rejestrze, udziela wszelkiego rodzaju informacji na temat różnych aspektów prowadzenia firmy, wymogów podatkowych, ubezpieczeń społecznych, formalności związanych z ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnymi oraz formalności związanych z uzyskaniem ewentualnych pozwoleń i licencji niezbędnych w danym rodzaju działalności gospodarczej.

Najbardziej wyczerpujące informacje na temat wszelkich aspektów zakładania firm i prowadzenia działalności gospodarczej w Belgii (prawnych, podatkowych, sposobów prowadzenia księgowości itp.) dostępne są na stronach internetowych federalnego Ministerstwa Gospodarki: www.economie.fgov.be (*entreprises et indépendants, vademecum de l'entreprise*) oraz www.belgium.be (*entreprises, création, professions réglementées, financement, implantation, sécurité sociale, fiscalité et comptabilité*).

Dodatkowe informacje na temat statusu "indépendant" oraz problemów dotyczących tej kategorii przedsiębiorców uzyskać można:

- na stronach internetowych federalnego Ministerstwa Gospodarki <https://economie.fgov.be/fr> (*entreprendre, vademecum de l'entreprise*),
- w "okienkach przedsiębiorstw", których wykaz znajduje się na stronach internetowych belgijskiego Ministerstwa Gospodarki jw. (*entreprendre, guichets d'entreprises agréés*),
- na stronach internetowych *Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants* (INASTI) www.rsvz-inasti.fgov.be/fr
- na stronie internetowej : www.belgium.be

Dane kontaktowe do instytucji udzielających informacji z zakresu praw i obowiązków osób prowadzących własną działalność gospodarczą:

Service public fédéral Sécurité sociale
Direction générale Indépendants
Centre Administratif Botanique
Finance Tower
Boulevard Jardin Botanique 50 boîte 120
1000 Bruxelles
Telefon: +32 2 528 64 50
Fax : +32 2 528 69 77
E-mail : zelfindep@minsoc.fed.be

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI)
Quai de Willebroeck, 35
1000 Bruxelles
Telefon: +32 2 546 42 11
Fax : +32 2 511 21 53
E-mail : info@rsvz-inasti.fgov.be

Wejście w życie od 1 listopada 2018 r. Reformy prawa spółek pociąga za sobą istotne zmiany w rejestrze handlowym przy Ministerstwie Gospodarki zwanym *La Banque-Carrefour des Entreprises (BCE)*.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie:

<https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/banque-carrefour-des>

Utworzenie spółki prawa belgijskiego

Najważniejsze formy prawne firm w Belgii to:

- spółka akcyjna (SA),
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (SPRL),
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością „Starter” (SPRL-S),
- spółdzielcza spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (SCRL),
- spółka komandytowa.

Zarejestrowanie firmy nie jest równoznaczne z faktycznym podjęciem działalności gospodarczej. W niektórych przypadkach wymagających dużej ilości zezwoleń oraz spełnienia wymogów sanitarnych, przeciwpożarowych, policyjnych, ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej itp. (na przykład przy otwarciu sklepu lub restauracji) rozpoczęcie normalnej działalności może nastąpić po okresie kilku miesięcy lub dłuższym. Specjalne zaświadczenia z policji wymagane są m.in. przy działalności związanej z produkcją i handlem w zakresie wyrobów alkoholowych.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad podejmowania działalności gospodarczej na terenie Belgii, niezbędnych formalności, wymaganych dokumentów oraz praw i obowiązków wynikających w fakcie prowadzenie działalności gospodarczej dostępne są na stronach internetowych:

<https://economie.fgov.be/fr>

www.belgium.be

<http://www.rsvz-inasti.fgov.be/fr>

<https://bruksela.msz.gov.pl/pl/>

2.1.3. System Titres-Service (T-S)

System Titres-Services (T-S) subwencionowany przez rząd belgijski został wprowadzony w celu tworzenia nowych miejsc pracy oraz eliminowania „pracy na czarno”. System ten pozwala osobom prywatnym na zatrudnienie pracownika – pomocy domowej na bardzo korzystnych warunkach. System ten jest wdrożony w 3 regionach Belgii: Regionie Flamandzkim, Walońskim i Regionie Bruksela – Stolica. Szczegółowych informacji należy szukać na stronach służb zatrudnienia poszczególnych regionów.

Osoby prywatne (użytkownicy)

Z systemu usług Titres-Services może korzystać każda osoba prywatna zameldowana w Belgii. Pierwszym krokiem jest uzyskanie numeru klienta w firmie ONEM/Sodexo. Można tego dokonać m.in. drogą elektroniczną poprzez rejestrację na stronie internetowej: www.titres-services-onem.be lub wysyłając formularz pocztą tradycyjną. Następnym krokiem jest dokonanie wpłaty w celu wykupienia czeków. Limit roczny wykupionych czeków uzależniony jest od sytuacji osobistej użytkownika. Czeki papierowe wysyłane są do klienta pocztą. Natomiast czeki elektroniczne są dostępne na prywatnym koncie klienta na stronie internetowej systemu T-S. (j.w.).

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Osoby rozliczające się z podatku w Belgii mają prawo do odliczenia od podatku części wydatków poniesionych w systemie T-S. Zakres prac, jakie mogą być wykonywane w ramach T-S, obejmuje między innymi:

- sprząatanie, pranie, prasowanie
- mycie okien
- niewielkie zakupy
- przygotowywanie posiłków

Firmy działające w systemie Titres-Services

Do rozpoczęcia działalności w systemie T-S niezbędne jest specjalne pozwolenie Ministerstwa Zatrudnienia. Formularz zgłoszeniowy można uzyskać składając wniosek w *Office National de l'Emploi* lub pobierając go ze strony internetowej L'ONEM. Wypełniony formularz wraz z kompletną dokumentacją należy wysłać faksem lub pocztą na adres:

Office National de l'Emploi

Secrétariat de la Commission consultative d'agrément des titres-services

Boulevard de l'Empereur 7

1000 Bruxelles

Telefon: 02 515 40 20

Fax. 02 515 44 39

Po uzyskaniu stosownego zezwolenia nazwa firmy zostanie zamieszczona na liście firm zatwierdzonych do świadczenia usług w ramach systemu Titres-Services.

Pracownicy

Osoby przebywające legalnie w Belgii mogą ubiegać się o zatrudnienie w systemie T-S zgłaszając się do jednej z firm posiadających stosowne zezwolenia. Wyszukiwarka firm dostępna jest na stronie internetowej www.titres-services-onem.be. Podstawą zatrudnienia jest umowa o pracę podpisana pomiędzy pracownikiem a firmą świadczącą usługi w systemie T-S. Pracownik wykonuje pracę na rzecz wskazanego przez firmę klienta.

Pracownik wykonujący pracę u klienta nie może: być z nim związany więzami rodzinnymi (pokrewieństwo drugiego stopnia, małżeństwo, zalegalizowany związek partnerski), świadczyć pracy na rzecz własnego gospodarstwa domowego lub posiadać wspólne z klientem miejsce zamieszkania. Po wykonaniu pracy klient daje pracownikowi uzupełnione bony jako dowód wykonanej pracy.

2.1.4. Praca sezonowa

Praca sezonowa w Belgii to praca krótkoterminowa przy uprawie i zbiorach warzyw, owoców, kwiatów, pielęgnacji drzew, a także w gospodarstwach rolnych. Zasada zatrudniania pracowników sezonowych nie dotyczy m.in. sektora architektury krajobrazu. Osoby podejmujące tego typu pracę powinny mieć ukończone 15 lat oraz posiadać dobrą kondycję fizyczną.

Pracownik sezonowy co do zasady może przepracować maksymalnie 65 dni w roku za wyjątkiem zbiorów cykorii oraz uprawy grzybów, które nie mogą trwać dłużej niż 100 dni.

Stawki godzinowe za pracę sezonową różnią się w zależności wieku pracownika oraz od sektora.

Wykaz obowiązujących stawek godzinowych dla poszczególnych grup pracowników dostępny jest na stronie internetowej:

www.fonds-tuinbouw.be

Za pracowników sezonowych odprowadzane są zryczałtowane składki na ubezpieczenie społeczne. W związku z tym pracownicy sezonowi mają ograniczony dostęp do niektórych świadczeń społecznych. Oznacza to, że nie mają np. prawa do płatnego urlopu i do ekwiwalentu urlopowego, do zasiłku chorobowego, do zasiłku rodzinnego (choroba, wypadek poza pracą). Składki na ubezpieczenie społeczne odprowadza pracodawca.

Szczegółowe informacje dotyczące podejmowania pracy w charakterze pracownika sezonowego (wraz z zasadami dotyczącymi liczby dni w roku, w których można wykonywać pracę sezonową na terytorium Belgii) dostępne są na stronie internetowej:

www.fonds-tuinbouw.be

2.1.5. Projekt LIMOSA

Z dniem 1 kwietnia 2007 r. wszedł w życie projekt LIMOSA wprowadzający obowiązkową rejestrację zagranicznych pracowników oraz zagranicznych przedsiębiorców indywidualnych (*indépendants*), wykonujących ograniczone w czasie prace na terenie Belgii.

Obowiązek ten dotyczy m.in. pracowników delegowanych przez zagraniczne firmy oraz samo-delegujących się do Belgii przedsiębiorców indywidualnych, w tym z Polski, świadczących na terenie Belgii usługi transgraniczne.

Dokonanie rejestracji musi mieć miejsce przed rozpoczęciem pracy.

Kategorie pracowników objęte rejestracją

Co do zasady obowiązkowa rejestracja dotyczy następujących kategorii pracowników czasowo zatrudnionych na terenie Belgii:

- pracowników zatrudnionych czasowo w Belgii przez pracodawców mających siedzibę poza Belgią i których podstawowym miejscem pracy nie jest Belgia,
- pracowników firm indywidualnych spoza Belgii.

Procedura zgłoszenia deklaracji LIMOSA

Zgłoszenie deklaracji może nastąpić w formie elektronicznej na stronie internetowej www.limosa.be. Założenie konta umożliwia rejestrację oraz wygenerowanie certyfikatu LIMOSA-1. Każdy przedsiębiorca lub pracownik powinien przed podjęciem pracy przedstawić potwierdzenie LIMOSA-1 swemu belgijskiemu zleceniodawcy/partnerowi finansującemu przedsięwzięcie (*commanditaire*). Jeśli prace realizowane są bez belgijskiego zleceniodawcy, partnera finansującego lub belgijskiej jednostki wchodzącej w skład belgijskiej grupy międzynarodowej, dokument LIMOSA-1 należy przedstawić w przypadku kontroli np. belgijskiej Inspekcji Pracy.

Każdy pracownik powinien posiadać potwierdzenie deklaracji przy sobie, by móc je natychmiast udostępnić organom kontrolnym. O braku dokumentu LIMOSA-1 partner belgijski zobowiązany jest - zgodnie z prawem - poinformować odpowiednie władze tego kraju.

W szczególności, z rejestracji zwolnione są następujące kategorie pracowników:

- zagraniczni pracownicy świadczący międzynarodowe usługi w zakresie transportu osób i towarów (zwolnienie nie dotyczy wykonywanego transportu krajowego na terenie Belgii);
- uczestnicy międzynarodowych konferencji naukowych; zagraniczni pracownicy uczestniczący na terytorium Belgii w spotkaniach i rozmowach biznesowych, (dotyczy to m.in. negocjacji handlowych i biznesowych). Maksymalny czas trwania każdego spotkania – 20 dni kalendarzowych kolejno po sobie następujących;
- zagraniczni pracownicy lub osoby samozatrudnione dokonujący na terenie Belgii montażu urządzeń (maszyn) o ile ich pobyt w Belgii nie przekracza 8 dni. Wyjątek ten dotyczy osób wykwalifikowanych oraz specjalistów. (wyjątek ten nie dotyczy dostaw w ramach sektora budowlanego);
- zagraniczni pracownicy oraz osoby samozatrudnione dokonujące pilnych napraw (konserwacji) maszyn, które zostały dostarczone przez firmy ich zatrudniające, o ile ich pobyt nie przekracza 5 dni w miesiącu. Wyjątek ten dotyczy wykwalifikowanych techników /specjalistów;
- zagraniczni przedsiębiorcy, niezależni oraz zarządzający i mandatariusze (*indépendants*) uczestniczący w posiedzeniach organów statutowych przedsiębiorstw (spółek), o ile ich pobyt nie przekracza 5 dni;
- zagraniczni artyści odbywający występy w Belgii, o ile ich pobyt w tym kraju nie jest dłuższy niż 21 dni w ciągu kwartału;
- zagraniczni naukowcy, jeśli uczestniczą na terytorium Belgii w programach naukowych belgijskich uniwersytetów i instytucji naukowych, jeśli ich pobyt w Belgii mieści się w granicach 3 miesięcy w ciągu roku kalendarzowego;
- pracownicy administracji publicznej;
- pracownicy międzynarodowych instytucji (w ramach przepisów szczególnych);
- dyplomaci.

Konsekwencje niedopełnienia obowiązku rejestracji

Konsekwencje niedopełnienia obowiązku rejestracji LIMOSA są zarówno karne, jak i administracyjne. Obowiązek kontroli posiadania dokumentu LIMOSA-1 ciąży na belgijskich zleceniodawcach oraz instytucjach zaangażowanych w dane przedsięwzięcie z udziałem osób podlegających deklaracji.

Inne zobowiązania

Deklaracja LIMOSA jest krokiem w kierunku stworzenia w Belgii warunków zatrudnienia pracowników w pełni zgodnego z ustawodawstwem belgijskim i europejskim. Dokonanie deklaracji nie zwalnia jednak zagranicznych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorców indywidualnych od obowiązku przestrzegania innych zobowiązań związanych ze świadczeniem usług w Belgii, wynikających z kodeksu pracy i warunków socjalnych (czasu pracy, pracy w niedziele i święta, minimalnych wynagrodzeń itp.), warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, ubezpieczeń socjalnych (np. dokument A1), dostępu do zawodów, uwarunkowań podatkowych itp. Niedopełnienie obowiązujących procedur przy delegowaniu pracowników i przy świadczeniu transgranicznych usług (poza deklaracją LIMOSA) pociąga za sobą również określone sankcje karne i administracyjne.

Informacje praktyczne

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Szczegółowe informacje z zakresu projektu LIMOSA (m.in. zasad rejestracji, wyjątków od obowiązku rejestracji, danych niezbędnych do dokonania rejestracji) dostępne są na stronie projektu:

www.limosabe.be

Centrum Kontaktowe LIMOSA.

Dodatkowych informacji nt. projektu LIMOSA oraz sposobu wypełniania deklaracji udziela Centrum Kontaktowe LIMOSA, czynne od poniedziałku do piątku w godz. 7.00-20.00.

Telefon: + 32 2 7885157 ,

Fax: + 32 2 7885158

E-mail: limosa@eranova.fgov.be

Adres: P.O. Box 224

1050 Brussels

Belgium

Informacje udzielane są w językach: francuskim, angielskim, niderlandzkim i niemieckim.

2.1.6. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

www.employment.belgium.be

www.belgium.be

www.economie.fgov.be

www.brussels.trade.gov.pl

www.bruxelles.irisnet.be

www.wallonie.be

www.dglive.be

www.werk.be

www.brussels.angloinfo.com

www.international.socialsecurity.be/working_in_belgium/en/limosa.html

2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Belgii

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Do zadań federalnego Ministerstwa Publicznych Służb Zatrudnienia, Pracy i Dialogu Społecznego należy m.in.:

- Przygotowanie, promowanie i realizacja polityki w zakresie układów zbiorowych, dialogu społecznego, przeciwdziałania oraz pojednania w sytuacji konfliktu społecznego,
- Przygotowanie, promowanie i realizacja polityki zatrudnienia, rynku pracy oraz zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, a także bezpieczeństwa w miejscu pracy,
- Przygotowanie, promowanie i realizacja polityki równości.

Service Public Fédéral Emploi, Travail et Concetration Sociale

Rue Ernst Blerot 1

1070 Bruxelles

Fax: 2 233 42 57

E-mail: info@employment.belgium.be

www.employment.belgium.be

Każdy z 3 autonomicznych regionów oraz Wspólnota Niemieckojęzyczna posiadają swoje własne Publiczne Służby Zatrudnienia:

- w Regionie Stołecznym Brukseli – **Actris** www.actiris.be

Actris oferuje oferty pracy stałej i tymczasowej, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, doradztwo zawodowe, możliwość wzięcia udziału w kursach podnoszących kwalifikacje językowe oraz programach wspierających zatrudnienie osób bezrobotnych.

Więcej informacji na stronie www.actiris.be

- w Regionie Walonii – **Le FOREM** www.leforem.be

Le FOREM również oferuje internetową bazę ofert zatrudnienia, możliwość zamieszczenia swojego CV *on-line* na stronie internetowej.

Zasady korzystania z usług oraz zasady dotyczące zamieszczania ofert pracy dostępne są na stronie internetowej: www.leforem.be

- w Regionie Flandrii – **VDAB** Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding www.vdab.be

Osoby poszukujące pracy mogą zapoznać się ofertami zatrudnienia publikowanymi przez VDAB na stronie internetowej, otrzymać spersonalizowaną poradę zawodową, w przypadku imigrantów – poradę dotyczącą integracji. VDAB oferuje także kursy i szkolenia zawodowe.

Bazę ofert pracy sezonowej w języku flamandzkim wraz z ogólnymi informacjami na jej temat w języku angielskim można znaleźć na stronie: www.vdab.be

- we Wspólnocie Niemieckojęzycznej – **ADG** www.adg.be

Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens oferuje pomoc w znalezieniu zatrudnienia poprzez udostępnienie (również osobom niezarejestrowanym w urzędzie) internetowej bazy ofert pracy, udziela porad dot. sposobów poszukiwania pracy, autoprezentacji, organizuje warsztaty, kursy przygotowawcze, ułatwia przekwalifikowanie.

Więcej informacji na stronie www.adg.be

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

Europejskie Służby Zatrudnienia EURES (EUROpean Employment Services) to sieć współpracy Publicznych Służb Zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy wspierająca mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym. Sieć EURES obejmuje swoim zasięgiem kraje Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarii.

Portal Mobilności Zawodowej EURES www.eures.europa.eu zawiera m. in. bazę ofert pracy Publicznych Służb Zatrudnienia, informacje na temat warunków życia i pracy krajów UE/EOG i Szwajcarii oraz dane kontaktowe wszystkich doradców EURES.

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Prywatne agencje zatrudnienia specjalizują się w określonych obszarach zawodowych. Nazwy i adresy prywatnych agencji zatrudnienia można znaleźć na stronie internetowej *the Belgian Yellow Pages* (www.infobel.com/en/belgium oraz www.goldenpages.be).

Innym źródłem informacji jest stowarzyszenie FEDERAGON zrzeszające agencje pośrednictwa pracy oraz pracy tymczasowej w Belgii (www.federgon.be, zakładka *members*).

Agencje pracy tymczasowej (interim) muszą posiadać zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności, które jest wydawane ściśle określone organy.

Szczegółowe informacje uzyskać można w następujących instytucjach:

- Walonia:

Ministère de la Région Wallonne
Direction générale de l'économie et de l'emploi
Division de l'emploi et de la formation professionnelle
Direction de l'emploi et de l'immigration
Place de la Wallonie 1
5100 Namur (Jambes)
Telefon: + 32 81 33 43 00

- Flandria:

Vlaams Subsidieagentschap voor Werken Sociale Economie
Private arbeidsbemiddeling Cel Erkenningen
Elipsgebouw
Koning Albert II laan 35bus 21
1030 Brussel
Telefon: +32 2 553 39 42

- Region StołecznyBrukseli:

Bruxelles Economie et Emploi
Direction de la Politique de l'Emploi
Bd du Jardin Botanique, 20
1035 Bruxelles
Telefon: +32 2 204 13 48

2.2.4. Prasa

Prasa francuskojęzyczna:

La Libre Belgique: www.lalibre.be
DH.be: www.dhnet.be
L'Echo: www.lecho.be
LaGazette: www.lanouvellegazette.be

Le Soir: www.lesoir.be
Le Vif: www.levif.be
La Meuse (Huy): www.lameuse.be

Prasa niderlandzkojęzyczna:

Nieuwsbal.be: www.nieuwsblad.be
De Tijd: www.tijd.be
De Morgen: www.demorgen.be
De Standaard: www.standaard.be
Gazet van Antwerpen: www.gva.be
Knack: www.knack.be

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Ofert pracy można poszukiwać poprzez serwisy internetowe poświęcone pracy (oferty pracy na nich zamieszczone nie są weryfikowane przez służby zatrudnienia w Belgii).

Innymi źródłami informacji są Izby Handlowe, zarówno te, które posiadają siedziby w Polsce (np. Belgijska Izba Gospodarcza), jak i te mające siedzibę w Belgii.

Szczegółowe informacje dotyczące zakresu działalności poszczególnych izb dostępne są na stronach internetowych:

www.belgium.pl

www.belgianchambers.be

2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty – CV, list motywacyjny i inne)

Jednym z najbardziej efektywnych sposobów poszukiwania pracy w Belgii jest rozsyłanie dokumentów aplikacyjnych do firm, niezależnie od tego, czy w danym momencie prowadzą rekrutację, czy też nie.

Przygotowując dokumenty aplikacyjne należy zwrócić uwagę na to, żeby były stworzone w oficjalnym języku obowiązującym w danym regionie (francuskim, flamandzkim lub niemieckim).

Od belgijskiego pracodawcy można oczekiwać, że w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej największy nacisk położy na doświadczenie zawodowe, motywację oraz zdolności interpersonalne osoby aplikującej o pracę.

CV powinno przedstawiać się następująco:

- najbardziej powszechnym w Belgii formatem CV jest układ odwrotnie chronologiczny (najpierw należy wskazać wydarzenia z teraźniejszości i stopniowo cofać się w przeszłość),
- CV powinno się zmieścić na 2 stronach formatu A4,
- należy podać tylko takie szczegóły dotyczące wykształcenia, które są związane ze stanowiskiem, o które się ubiega osoba aplikująca.
- należy podać najważniejsze zadania, za które osoba aplikująca była odpowiedzialna na poszczególnych stanowiskach oraz wymienić zrealizowane projekty.

Kilka rad dotyczących sporządzania **listu motywacyjnego**:

- użycie właściwego języka jest niesłychanie ważne dla belgijskiego pracodawcy (przestrzegaj wskazówek podanych w ofercie pracy),
- we francuskojęzycznej części Belgii listy motywacyjne pisane własnoręcznie (szczególnie dotyczące określonych tradycyjnych zawodów) są powszechnie uznawane, podczas gdy w flamandzkojęzycznej części kraju częściej pisze się je na komputerze,
- podaj szczegóły dotyczące zajęć pozauczelnianych (dla Belgów są one bardzo ważne),
- referencje zwykle podlegają weryfikacji, więc uprzedź osobę udzielającą Ci referencji, że ktoś może się z nim skontaktować.

2.3. Warunki pracy

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

Umowy w Belgii zawierane są na dwa sposoby. Umowy zawierane w formie pisemnej są pewną regułą przyjętą w tym kraju.

Pamiętaj: *Niektóre umowy muszą być zawarte na piśmie, na przykład: umowy na czas określony, umowy na część etatu, umowy na wykonanie określonego zadania, umowy na zastępstwo, wszelkie umowy tymczasowe – włącznie z umowami zatrudnienia czasowego oraz umowy o pracę w domu. Warunki dla okresu próbnego oraz klauzule antykonkurencyjne są ważne wyłącznie, jeżeli zawarte są w formie pisemnej.*

W interesie osoby podejmującej zatrudnienie jest to, aby umowa zawarta została w formie pisemnej.

Można wyróżnić m.in. następujące rodzaje umów:

- umowa na czas nieokreślony;
- umowa na czas określony;
- umowy o pracę w niepełnym wymiarze godzin: umowy na pracę w mniejszym wymiarze niż normalny obowiązujący tydzień pracy, liczba przepracowanych godzin może mieć wpływ na prawo do świadczeń z tytułu bezrobocia;
- umowa na czas wykonania określonego zadania, gdzie wykonywana praca jest precyzyjnie zdefiniowana (np. praca aktora filmowego);
- umowa na zastępstwo;
- praca na zasadach „wolnego strzelca” przyjmuje zazwyczaj charakter umowy samozatrudnienia lub, jeżeli tak nie jest, umowy na czas określony lub umowy na wykonanie określonego zlecenia;
- umowa zatrudnienia tymczasowego (interim) – pracodawcą jest agencja pracy tymczasowej; umowa o pracę tymczasową może być zawierana: na czas nieobecności zatrudnionego na stałe pracownika, w wyniku nagłego wzrostu ilości pracy lub powstania zaległości oraz realizacji zadań nie z zakresu prowadzonej działalności – prace zleczone wynikające z nieprzewidzianej potrzeby (np. organizacja targów, wystaw, konferencji, przyjęć). Agencja musi podpisać umowę na każdy okres zatrudnienia;
- telepraca.

Umowa o pracę powinna zawierać następujące informacje:

- określenie stron umowy (pracodawca, pracownik)
- datę zatrudnienia
- określenie rodzaju umowy (czas określony, czas nieokreślony)
- określenie rodzaju pracy

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

- określenie wynagrodzenia oraz sposobu jego wypłaty
- określenie wymiaru czasu pracy (pełny, niepełny) oraz jeśli to możliwe, grafiku czasu pracy
- określenie niezbędnych czynności pracownika w razie niezdolności do pracy (choroby)
- okresy wypowiedzenia
- ewentualnie informacje o obowiązku zachowania przez pracownika tajemnicy zawodowej
- deklarację, iż pracownik otrzymał kopię regulaminu pracy
- określenie sądów właściwych do rozstrzygania sporów między pracodawcą i pracownikiem
- datę zawarcia umowy
- podpisy stron.

Informacje temat obowiązujących w tym zakresie przepisów dostępne są :

- w języku francuskim na stronie internetowej: www.emploi.belgique.be
- w języku flamandzkim na stronie: www.werk.belgie.be

Zgodnie z belgijskim ustawodawstwem umowy muszą być zawierane:

- w języku flamandzkim, jeśli firma ma siedzibę w flamandzkojęzycznej części Belgii
- w języku francuskim, jeśli firma ma siedzibę we francuskojęzycznej części Belgii
- w języku niemieckim, jeśli firma ma siedzibę w niemieckojęzycznej części Belgii

Firma usytuowana w Regionie Stołecznym Brukseli ma obowiązek przekazania francuskojęzycznym obywatelom umowy w języku francuskim, a flamandzkojęzycznym w języku flamandzkim.

2.3.2. Czas pracy

Belgijskie ustawodawstwo nakłada podwójne ograniczenie godzin pracy. Czas pracy nie może przekroczyć 8 godzin dziennie oraz 40 godzin tygodniowo (38 godzin tygodniowo w skali rocznej). Różne poprawki do przepisów skutkują tym, że w rzeczywistości limity wynoszą 9 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo. Niedziela jest obowiązkowym dniem wolnym.

System i godziny pracy są określone w regulaminach pracy. Pracodawca musi doręczyć ten dokument całemu personelowi. Należy się upewnić, że rzeczywiście się go otrzymało i przeczytać go dokładnie. Jeśli czas pracy przekroczy godziny określone w regulaminie, wówczas pracownik ma prawo do zapłaty za nadgodziny.

Praca pomiędzy 20:00, a 6:00 nie jest dozwolona, ale możliwe są wyjątki od tej reguły.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

Liczba dni urlopowych jest ustalana na podstawie faktycznie przepracowanych dni w okresie poprzedniego roku kalendarzowego. Za cały przepracowany rok pracownikowi przysługuje pełny wymiar urlopu. Zasadniczo pracownicy etatowi zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy zwykle korzystają z 4 tygodni urlopu rocznie. Ponadto, w Belgii obowiązuje 10 dni płatnych, wolnych od pracy ze względu na święta państwowe i kościelne (z reguły praca w te dni jest zabroniona). Jeśli w poprzednim roku kalendarzowym okres pracy wynosił mniej niż 12 miesięcy, wówczas urlop będzie obliczony proporcjonalnie do przepracowanego czasu.

Sposób obliczania liczby dni wolnych od pracy oraz wynagrodzenia różni się m.in. w przypadku pracowników, praktykantów czy artystów.

Dodatkowe informacje z zakresu zasad udzielania urlopu wypoczynkowego dostępne są na stronach internetowych:

www.emploi.belgique.be

www.socialsecurity.be

Inne urlopy:

Urlop macierzyński

Urlop macierzyński rozpoczyna się na prośbę matki, nie wcześniej niż na sześć tygodni przed prawdopodobną datą porodu. Od siódmego dnia przez spodziewanym porodem, przyszła matka jest zobowiązana przerwać wszelką pracę i powiadomić pracodawcę, a jeśli nie pracuje – urząd pracy. W tym celu musi przedstawić pracodawcy zaświadczenie lekarskie swojej instytucji ubezpieczeniowej. W przypadku ciąży mnogiej ciężarna kobieta może skorzystać z urlopu macierzyńskiego na osiem tygodni przez przewidywaną datą porodu. Musi ona przedłożyć pracodawcy zaświadczenie lekarskie (wraz z informacją o planowanej dacie porodu) na dziewięć tygodni przed przewidywaną datą porodu.

Urlop macierzyński trwa w sumie 15, a w przypadku ciąży mnogiej 17 tygodni. Zasiłek macierzyński wypłaca kasa chorych, tam też po porodzie należy dostarczyć akt urodzenia dziecka.

Urlop rodzicielski

Z okazji urodzenia się dziecka każdy pracownik ma prawo do 10 dni urlopu. Urlop można wybrać w całości lub dzieląc go na kilka części, lecz nie później niż w okresie 4 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Za pierwsze 3 dni nieobecności pracownikowi otrzymuje pełne wynagrodzenie. Za nieobecność w pracy podczas 7 kolejnych dni pracownikowi ustalany jest dodatek rodzicielski.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

Płace w Belgii nie zostały uregulowane w formie kodeksowej, a są ustalane w układach zbiorowych (CCT), które zawierane są pomiędzy związkami zawodowymi a przedstawicielami pracodawców na szczeblu przedsiębiorstwa lub sektora/branży w ramach komisji wspólnej. Układy zbiorowe regulują główne aspekty wynagrodzenia oraz organizacji pracy, m.in. datę wypłaty oraz częstotliwość wypłat, informacje nt. minimalnej stawki wynagrodzenia, dodatków takich jak np. roczna premia, bony żywnościowe, dodatek za pracę na zmiany, za pracę w nocy lub weekend. Pensje muszą być wypłacane co dwa tygodnie robotnikom oraz co miesiąc dla pracowników wykonujących pracę umysłową.

Jeśli zarobki nie są określone przez układy zbiorowe, wówczas pracownik ma prawo do gwarantowanej płacy minimalnej. Jej wysokość jest wynikiem ustaleń między partnerami społecznymi, takimi jak: Narodowa Rada ds. Zatrudnienia, organizacje pracodawców oraz związki zawodowe. Ewentualne zmiany w wysokości płacy minimalnej dokonywane są poprzez konsultacje na poziomie krajowym w ramach Narodowej Rady ds. Zatrudnienia. Gwarantowana płaca minimalna dotyczy pracowników w wieku powyżej 21 lat zatrudnionych na pełen etat w sektorze prywatnym. Osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy otrzymują wynagrodzenie obliczone proporcjonalnie do liczby przepracowanych godzin.

Dodatkowe informacje dotyczące wynagrodzenia za pracę dostępne są na stronie internetowej:

www.emploi.belgique.be

2.4. Podatki

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Rok podatkowy w Belgii jest zgodny z rokiem kalendarzowym.

Istnieje możliwość rozliczenia się z podatku za pośrednictwem Internetu na stronie:
<https://eservices.minfin.fgov.be>

Skala podatkowa podatku dochodowego od osób fizycznych za 2017 rok wynosi:

Podstawa opodatkowania w €	Stawka %
do 11 070	25%
11 070– 12 720	30%
12 720 – 21 190	40%
21 190 – 38 830	45%
powyżej 38 830	50%

Dane na podstawie informacji zawartych na stronie: www.eures.europa.eu

Powyższa skala nie obejmuje dodatkowego podatku gminnego ani aglomeracyjnego oraz kwot zwolnionych od podatku.

Kwoty wolne od podatku uzależnione są od sytuacji rodzinnej (m.in. liczba dzieci na utrzymaniu podatnika) i dochodowej podatnika.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej mają podpisane ze sobą fiskalne porozumienia, mające na celu uniknięcie podwójnego opodatkowania dochodów osób, które podróżują lub zamieszkują w różnych krajach Unii. Polska umowa z Belgią zakłada metodę proporcjonalnego odliczenia jako metodę unikania podwójnego.

Więcej informacji na temat metod unikania podwójnego opodatkowania zastosowanych w umowach podpisanych przez Polskę z różnymi krajami, jak również treści tych umów (łącznie ze zmianami) należy szukać na stronach internetowych Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl).

2.4.2. Podatek VAT

Podstawowa stawka podatku od wartości dodanej (pl. VAT, fr. TVA) w Belgii wynosi 21%. Dodatkowo występują stawki zredukowane w wysokości 12% i 6%. Stawką 6% objęte są produkty pierwszej potrzeby, w tym produkty żywnościowe, lekarstwa, woda. Stawką 12% objęte są m.in. opłaty za węgiel oraz opłaty radiowo-telewizyjne.

Więcej informacji na stronach:
Ministerstwa Finansów Belgii:
<https://eservices.minfin.fgov.be>

Komisji Europejskiej:
www.eures.europa.eu

www.belgium.be
www.finances.belgium.be

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Podatek gminny obowiązuje wszystkich mieszkańców, a jego wysokość ustalana jest przez lokalne władze.

Podatki akcyzowe

Podatkiem akcyzowym w Belgii obciążone są papierosy, cygara i inne wyroby tytoniowe, napoje alkoholowe i wybrane napoje orzeźwiające oraz kawa, paliwa, oleje ropopochodne, gaz ziemny, propan butan i inne nośniki energii.

Inne podatki to. m.in.:

- podatek od darowizn,
- podatek spadkowy,
- podatek gminny i aglomeracyjny,
- podatek dochodowy od spółek.

Katalog rodzajów podatków wraz ze szczegółowym ich opisem dostępny jest na stronach internetowych:

Ministerstwa Finansów Belgii:

<https://eservices.minfin.fgov.be>

www.belgium.be

www.finances.belgium.be

Informacje można również uzyskać kontaktując się z lokalnym biurem Ministerstwa Finansów. Wyszukiwarka lokalnych biur wraz z danymi kontaktowymi dostępna jest na stronie: <https://finances.belgium.be>.

2.4.4. Adresy stron internetowych zawierających informacje z powyższego zakresu:

<https://eservices.minfin.fgov.be>

www.belgium.be

www.finances.belgium.be

www.mf.gov.pl

2.5. Zabezpieczenie społeczne

Podejmując zatrudnienie w Belgii każda osoba zobligowana jest do wnoszenia opłat na system ubezpieczeń społecznych.

System ubezpieczeń społecznych dotyczący pracowników najemnych obejmuje:

- chorobę i inwalidztwo: opieka medyczna oraz świadczenia pieniężne
- bezrobocie
- emeryturę
- zasiłki rodzinne
- wypadki przy pracy
- choroby zawodowe

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

2.5.1.1. Emerytura

Narodowy Fundusz Emerytalny –RVP-Rijksdienstvoor Pensioenen / ONP-Office National des Pensions www.onprvp.fgov.be zarządza oficjalnym systemem ubezpieczeń emerytalnych w Belgii.

W Belgii istnieje kilka systemów emerytalnych m.in. dla: pracowników, system dla osób pracujących na własny rachunek oraz system dla pracowników sektora publicznego.

Aktualnie wiek emerytalny dla mężczyzn oraz kobiet wynosi 65 lat. Liczba przepracowanych lat uprawniających do pełnej emerytury wynosi 45 lat. Wiek ten zostanie podniesiony do 66 lat w roku 2025 oraz do 67 lat w roku 2030. Istnieje możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Należy jednak spełnić określone warunki dotyczące stażu pracy.

Emerytura ustawowa jest obliczana na podstawie rocznego wynagrodzenia brutto pomnożonego przez współczynnik indeksacyjny i podzielona przez liczbę lat uprawniających do pełnej emerytury, czyli 45. W zależności od sytuacji rodzinnej wynik może zostać pomnożony przez 60% - 70 %.

Na rok przed osiągnięciem wieku emerytalnego instytucja odpowiedzialna za kwestie emerytur tzn. RVP/ONP www.onprvp.fgov.be, rozpoczyna procedurę mającą na celu ustalenie wysokości emerytury. Osoby ubiegające się o emeryturę w innym terminie mogą złożyć wniosek elektronicznie www.pensioenaanvraag.be / www.demandepension.be, osobiście w urzędzie miasta/gminy lub bezpośrednio w instytucji RVP/ONP.*

Istnieje maksymalna wysokość emerytury determinowana przebiegiem kariery zawodowej, wynagrodzeniem oraz sytuacją rodzinną, jak również minimalna wysokość emerytury przyznawana na podstawie określonych kryteriów. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie: www.onprvp.fgov.be

Więcej informacji na temat koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń emerytalnych można znaleźć na stronie: <https://ec.europa.eu/social/>

2.5.1.2. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa pomaga opłacić koszty opieki zdrowotnej, a także zapewnia świadczenia zastępujące płace dla pracowników tymczasowo zmuszonych do zaprzestania pracy z powodu niezdolności do pracy. Wysokość świadczeń obliczana jest indywidualnie i uzależniona jest m.in. od wysokości osiąganego wynagrodzenia.

Świadczenia chorobowe trwające dłużej niż jeden rok mogą przekształcić się w świadczenia inwalidzkie. Instytucją odpowiedzialną za sprawy związane z rentą inwalidzką jest RIZIV - INAMI <https://www.riziv.fgov.be/nl/>.

O inwalidztwie orzeka Rada Lekarska (*Geneeskundige Raad*).

2.5.1.3. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego

Każda osoba przebywająca w Belgii legalnie i spełniająca ustalone warunki jest objęta ubezpieczeniem chorobowym.

Podczas zwolnienia lekarskiego co do zasady pracodawca pokrywa:

pracownikom umysłowym – 100% wynagrodzenia przez pierwszy miesiąc niezdolności do pracy,

pracownikom fizycznym – 100% wynagrodzenia przez pierwsze 7 dni niezdolności do pracy, a następnie określony przepisami % wynagrodzenia za tygodnie od drugiego do czwartego włącznie okresu niezdolności do pracy.

Po upływie ww. okresów osoba niezdolna do pracy przechodzi na świadczenia pochodzące z systemu ubezpieczeń społecznych. Wówczas otrzymuje do 60% swojego wynagrodzenia.

2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne przysługują nie tylko obywatelom Belgii, ale także cudzoziemcom przebywającym legalnie na terenie Belgii, którzy wykonują pracę, prowadzą własną działalność gospodarczą oraz tym, którzy otrzymują świadczenia społeczne (np. zasiłek dla osób bezrobotnych). Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka. Pracownik musi być zatrudniony u pracodawcy podlegającego belgijskiemu ubezpieczeniu społecznemu. Osobę pobierającą zasiłek rodzinny muszą łączyć więzy krwi lub związek prawny z dzieckiem, na którego rzecz zasiłek ma być wypłacany.

Stawki zasiłku rodzinnego

Przyznawane są dwa rodzaje świadczeń: dodatki rodzinne jako takie oraz dodatki z tytułu urodzenia dziecka. Otrzymanie i zachowanie prawa do zasiłków jest obwarowane odpowiednimi warunkami, które należy spełnić.

1) Zasiłek rodzinny

Kwota zasiłku rodzinnego (na dziecko) wzrasta wraz z liczbą dzieci, przy czym jego wysokość na trzecie i następne dziecko pozostaje już na tym samym poziomie.

Wysokość podstawowego zasiłku rodzinnego (na dziecko):

pierwsze dziecko – 95,80 euro miesięcznie,

drugie dziecko – 177,27 euro miesięcznie,

trzecie i następne dziecko – 264,67 euro miesięcznie.

2) Dodatki z tytułu urodzenia dziecka

Z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje dodatek do zasiłku w formie jednorazowej zapomogi w wysokości:

- 1297,92 euro za urodzenie pierwszego dziecka;
- 976,53 euro za urodzenie drugiego i kolejnego dziecka;
- 1297,92 euro za każde dziecko z ciąży mnogiej.

Szczegółowe informacje z powyższego zakresu można znaleźć na stronie internetowej

<https://brussel.famifed.be/de/familien/geburt-und-adoption/geburtsbeihilfe>

2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Warunki nabywania prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Belgii

Narodowa Agencja Zatrudnienia (Rijksdienstvoor Arbeidsvoorziening, RVA – Office national de l'emploi – ONEM) bada i ustala uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych.

Wszelkie uprawnienia do świadczeń z tytułu bezrobocia oraz ich wysokość zależą od wieku oraz stażu pracy (zatrudnienie na pełny etat) osiąganego wynagrodzenia oraz sposobu zakończenia

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

zatrudnienia (zasady ogólne – szczegółowe informacje oraz zasada wyjątków dostępna jest na stronie internetowej Krajowej Agencji Zatrudnienia):

Wiek poniżej 36 lat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca min 312 dni w okresie 21 miesięcy przed złożeniem wniosku lub 2. 468 dni w okresie 33 miesięcy przed złożeniem wniosku lub 3. 624 dni w okresie 42 miesięcy przed złożeniem wniosku.
Wiek od 36 do 49 lat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca min. 468 dni w okresie 33 miesięcy przed złożeniem wniosku lub 2. 624 dni w okresie 42 miesięcy przed złożeniem wniosku lub 3. 234 dni w okresie 33 miesięcy przed złożeniem wniosku + 1560 dni w okresie 10 lat poprzedzających te 33 miesiące
Wiek od 50 lat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca min. 624 dni w okresie 42 miesięcy przed złożeniem wniosku lub 2. 312 dni w okresie 42 miesięcy przed złożeniem wniosku + 1560 dni w ciągu 10 lat poprzedzających te 42 miesiące;

Szczegółowe zasady ustalania uprawnień do świadczenia z tytułu bezrobocia oraz procedury i dokumentów niezbędnych do ubiegania się o zasiłek dla bezrobotnych dostępne są na stronach internetowych:

www.onem.fgov.be
www.hvw.fgov.be
www.socialsecurity.be
www.rva.be

Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski do Belgii

Bezrobotny z prawem do zasiłku w Polsce, zarejestrowany w powiatowym urzędzie pracy (przez minimum 4 tygodnie) ma prawo poszukiwać pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii oraz dokonać transferu zasiłku dla bezrobotnych za granicę na okres maksymalnie 3 miesięcy. Zasiłek jest wpłacany na konto wskazane przez osobę uprawnioną do zasiłku. Istnieje także możliwość ubiegania się o przedłużenie okresu transferu o kolejne 3 miesiące, jednak pierwsze kroki powinny zostać podjęte przed upływem pierwszych trzech miesięcy. Natomiast kompetentny organ nie ma obowiązku wyrażenia zgody na wydłużenie okresu transferu .

Przed wyjazdem bezrobotny musi złożyć odpowiedni wniosek o wydanie dokumentu PD U2, poinformować urząd o dacie wyjazdu z Polski oraz zarejestrować się w belgijskim urzędzie w terminie 7 dni od daty wyjazdu wskazanej w dokumencie PD U2. Podczas rejestracji w lokalnym belgijskim urzędzie należy przedłożyć dokument PD U2 wydany przez polski urząd pracy w celu przyznania świadczeń.

2.5.3. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

www.onem.fgov.be
www.hvw.fgov.be
www.socialsecurity.be

www.rva.be
www.zus.pl

Informacje pomocne w sporządzeniu tego rozdziału pochodzą głównie ze stron: Ambasady RP w Brukseli <https://bruksela.msz.gov.pl/pl/>, Europejskich Służb Zatrudnienia EURES - www.eures.europa.eu; Ministerstwa Finansów Belgii - <https://eservices.minfin.fgov.be>; Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - www.zus.pl; instytucji belgijskich: www.hvw.fgov.be, www.onem.fgov.be, www.emploi.belgique.be

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

Hotele w Belgii są drogie, dlatego na początek dobrym rozwiązaniem są hostele oraz tzw. *Bed & Breakfast* oferujące niższe ceny.

www.jeugdherbergen.be
www.bedandbreakfast.com
www.casamundo.co.uk/belgium

Informacje nt. temat wynajmu mieszkań umieszczane są w prasie, a także wywieszane są w oknach oferowanych mieszkań. Lokum można również szukać za pomocą wyspecjalizowanych agencji pośrednictwa nieruchomości. Standardowo umowy wynajmu podpisuje się na okres: 3, 6, 9 lat bądź na czas nieokreślony. Z reguły opłaca się kaucję w wysokości 3-miesięcznych opłat za mieszkanie. Jeżeli kontrakt wynajmu mieszkania został przerwany wcześniej niż przewidywała umowa – kaucja przepada. Umowa musi być sporządzona na piśmie i zarejestrowana w urzędzie miasta.

3.1.1. Wynajmujący – najemca

Wszystkie umowy najmu muszą być sporządzane w formie pisemnej. Obie strony muszą otrzymać kopię umowy, a w praktyce powinny zostać przygotowane co najmniej trzy jej kopie (po jednej dla wynajmującego i najemcy oraz jedna służąca rejestracji we właściwym urzędzie).

Wynajmowany obiekt musi spełnić pewne „podstawowe wymagania dotyczące zdrowia, bezpieczeństwa i zamieszkiwania”. Wymagania odnoszą się przede wszystkim do funkcjonalności budynku, konstrukcji oraz stabilności, wilgotności, naturalnego światła i wentylacji, wyposażenia, oraz dostępności.

Jeśli własność nie spełnia podstawowych wymagań wówczas wynajmujący ma możliwość zwrócenia się do najemcy z prośbą o rozwiązanie umowy lub poprosić go o wykonanie niezbędnych prac, a do momentu ich zakończenia sąd może zasądzić zmniejszenie kwoty czynszu.

Podstawowe informacje, które powinny być zawarte w umowie najmu:

- dane personalne wynajmującego i najemcy,
- data zawarcia umowy,
- wskazanie wszystkich wynajmowanych pokoi i części budynku,
- wysokość czynszu.

Najemca musi dostarczyć 2 aneksy do umowy najmu:

- warunki minimalne, które każda nieruchomość musi wypełnić, aby zapewnić zgodność z „wymaganiami dotyczącymi zdrowia, bezpieczeństwa i zamieszkiwania”,
- wyjaśnienie aspektów miejscowego prawa wynajmu (ten aneks będzie się różnił w zależności od regionu zamieszkania).

Najemca jest zobowiązany zarejestrować zawartą umowę najmu w odpowiednim urzędzie właściwym ze względu na miejsce usytuowania własności. Rejestracja wiąże się z nadaniem umowie określonej daty od której strony umowy są zobowiązane do jej przestrzegania. Od tej daty najemca jest prawnie chroniony w przypadku eksmisji spowodowanej sprzedażą nieruchomości.

Przyjmuje się, że na utrzymanie w Belgii potrzeba ok. 1 300 – 1 400 € na miesiąc. Wysokość miesięcznego czynszu za wynajem 1-pokojowego mieszkania to koszt wahający się średnio od 600 do 750 € miesięcznie. Ceny są uzależnione m.in. od miejscowości, metrażu, lokalizacji oraz standardu. Przykładowe ceny wynajmu mieszkań można znaleźć na stronie www.immoweb.be. Natomiast orientacyjne koszty zarówno wynajmu, kupna mieszkań oraz innych kosztów w życia można znaleźć na stronie internetowej www.numbeo.com/cost-of-living.

3.1.2. Zakup nieruchomości i ziemi w Belgii

W Belgii nie stosuje się żadnych ograniczeń przy nabywaniu ziemi, w tym rolnej oraz nieruchomości.

Nie ma też wymogu uzyskiwania zezwolenia na nabywanie ziemi, zarówno przez osoby fizyczne jak i prawne, niezależnie od tego czy pochodzą z krajów UE czy spoza niej. W Belgii jest pod tym względem całkowicie wolny rynek. Właściciel ziemi nie jest też zobowiązany żadnymi przepisami do przynależności do samorządu zawodowego czy też spółdzielni produkcyjnej.

Nieruchomości

Do zakupu ziemi i nieruchomości potrzebna jest umowa kupna-sprzedaży. Właściciel powinien okazać kupującemu akt własności terenu czy nieruchomości, który ma być obiektem sprzedaży. Umowa kupna - sprzedaży musi być zatwierdzona w formie aktu notarialnego.

Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronach:

www.belgium.be

www.notaire.be

3.2. Podróżowanie po terenie Belgii

Standardowe ograniczenia prędkości (o ile znaki drogowe nie dopuszczają inaczej)

Samochody osobowe: na terenie zabudowanym –**50 km/h**;

autostrady oraz drogi publiczne o co najmniej 2 pasach ruchu w każdym kierunku oddzielone oznaczeniami drogi – **120 km/h**;

Autobusy: na terenie zabudowanym –**50 km/h**. Autostrady oraz drogi o co najmniej 2 pasach ruchu w każdym kierunku – **90 km/h**. Pozostałe drogi poza terenem zabudowanym – **75 km/h**.

Pozostałe przepisy

Zgodnie z belgijskim kodeksem drogowym, kierowcy pojazdów zarejestrowanych za granicą, w przypadku popełnienia wykroczenia drogowego oraz nałożenia kary pieniężnej przez kompetentne służby, zobowiązane są do natychmiastowego opłacenia gotówką kary pieniężnej.

Kodeks drogowy dostępny jest na stronie internetowej:

<http://code-de-la-route.be/textes-legaux>

Taryfikator mandatów dostępny jest na stronie internetowej:
<https://code-de-la-route.be/sections/ar/ar-190700/679-annexe1-v15-679#g>

Metro

W Brukseli funkcjonują 4 linie metra: **1, 2, 5 i 6.**

Szczegółowy plan linii metra znajduje się na stronie internetowej pod adresem:
www.stib-mivb.be

Dokładny harmonogram poszczególnych linii znajduje się na stronie internetowej pod adresem:
www.stib-mivb.be

Na stronie www.stib-mivb.be zamieszczone są wszystkie informacje dot. transportu publicznego na terenie Brukseli.

Transport publiczny to zdecydowanie najtańszy sposób na podróżowanie. Sieć STIB (metro, autobusy i pociągi w Brukseli) oraz DE LIJN (autobusy w rejonie flamandzkim) i TEC (autobusy w rejonie walońskim) mają w ofercie duże zniżki przy zakupie miesięcznej karty. Istnieje również możliwość łączenia różnych środków transportu. Dostępne są także rozmaite zniżki dla dużych rodzin, seniorów, dzieci oraz kobiet w ciąży.

3.3. Prawo jazdy

Nie ma obowiązku posiadania międzynarodowego prawa jazdy, honorowany jest polski dokument, zgodnie z Dyrektywą 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 20 grudnia 2006r. w sprawie prawa jazdy.

Dokument prawa jazdy (zarówno starego jak i nowego wzoru), wydany przez polskie władze, uprawnia do prowadzenia pojazdu we wszystkich krajach Unii i zachowuje ważność do daty określonej w dokumencie lub przepisami krajowymi. W związku z powyższym można używać prawa jazdy wydanego w Polsce, o ile m.in. jest ważne, a prawo do prowadzenia pojazdu nie zostało ograniczone lub cofnięte.

Od stycznia 2013 r. wszystkie nowe prawa jazdy, które zostały wydane na terenie państw Unii Europejskiej mają postać plastikowej karty ze zdjęciem. Prawa jazdy wydane przed 19 stycznia 2013 r. zachowują swoją ważność i zostaną zastąpione nowym wzorem w momencie przedłużenia terminu ich ważności lub najpóźniej do 2033 r.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, obywatel polski mający normalne miejsce zamieszkania w innym kraju UE, ma prawo wymienić prawo jazdy na nowy, wspólnotowy egzemplarz, po wygaśnięciu ważności dotychczas posiadanego lub w przypadku jego utraty.

3.4. System edukacji

Szkolnictwo w Belgii odzwierciedla strukturę narodowo-językową państwa, w której istnieje podział na francuskojęzycznych Walonów i flamandzkojęzycznych Flamandów.

Obowiązek szkolny obejmuje dzieci i młodzież od 6 do 18 roku życia.

Edukacja dziecięca (do 6 roku życia) nie jest obowiązkowa.

Struktura szkolnictwa

Przedszkole (*écoles maternelles*) trzyletnie, nieobowiązkowe, dla dzieci od 2,5 roku do 6 roku życia, które nie ma formalnych zajęć i ocen, a dzieci do nich uczęszczające rozwijają umiejętności: komunikacyjne, intelektualne i twórcze.

Szkoła początkowa (*Ecole primaire/lagerschool*), trwająca sześć lat, podzielona jest na trzy, dwuletnie bloki edukacyjne. Dzieci mogą uczęszczać do tego typu szkoły w wieku od 6 lat, choć w zależności od stopnia przygotowania dziecka, mogą one zostać przyjęte również w wieku lat pięciu.

Szkoła średnia (*humanités/middelbareschool*) trwa sześć lat i jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży od 12 roku życia. Składa się z trzech dwuletnich cykli. Przez pierwszy rok nauki uczniowie realizują jednakowy program nauczania. Począwszy od drugiego cyklu istnieje możliwość wyboru drogi dalszego kształcenia w zależności od preferencji oraz predyspozycji. W wyniku tej specjalizacji można wyróżnić:

- edukację ogólną,
- edukację ukierunkowaną na specjalizację techniczną, artystyczną lub zawodową.

Szkoła wyższa

Belgia ma dwa odrębne systemy szkolnictwa wyższego – flamandzki (w Hrabstwie Flandrii) i waloński (w Walonii). W sumie na terenie Belgii istnieją flamandzkie i francuskie uniwersytety i uczelnie zawodowe. Działają również uniwersytety prywatne. Student może samodzielnie wytyczyć swoją ścieżkę edukacyjną lub może skorzystać z proponowanej przez uczelnię. Za zdanie lub zaliczenie danego przedmiotu przyznawane są punkty (credits) – zarówno we Flandrii, jak i Walonii obowiązuje bowiem system **ECTS** (European Credit Transfer System). Uniwersytety oferują możliwość zdobycia akademickiego dyplomu licencjata oraz tytułu magistra. Szkoły wyższe (Colleges of Higher Education) – zawodowego dyplomu licencjata. Część szkół wyższych jest stowarzyszona z uniwersytetami i również oferuje możliwość zdobycia dyplomu magisterskiego.

Szkoły wyższe w Belgii dzielą się na dwa typy:

- kolegia wyższego szkolnictwa zawodowego ukształtowane na wzór uniwersytecki;
- uniwersytety.

Dodatkowe informacje na temat systemu edukacji w Belgii:

www.belgium.be

www.studyinlanders.be

www.studyinbelgium.be

3.5. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji do celów zawodowych

Uznawanie dyplomów i kwalifikacji do celów zawodowych jest to część kompetencji trzech wspólnot: flamandzkiej, francuskiej oraz niemieckojęzycznej.

Kwestia ta jest regulowana przepisami UE.

Dyrektywy Wspólnoty, które regulują ten obszar mieszczą się w dwóch kategoriach: dyrektywy sektorowe i dyrektywy ustanawiające ogólny system uznawania.

Ogólny system uznawania kwalifikacji ma zastosowanie w przypadku zawodów, które nie są objęte szczególnymi zasadami uznawania kwalifikacji. System ten opiera się na zasadzie wzajemnego zaufania i uznawania kwalifikacji w przypadku, gdy osoba jest w pełni wykwalifikowana do wykonywania zawodu w kraju pochodzenia. W niniejszym przypadku powinna zostać uznana

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

do wykonywania zawodu w państwie przyjmującym. W przypadku, gdy występują różnice pomiędzy wykształceniem zdobytym a wykształceniem w przyjmującym państwie członkowskim, stosowane są „środki wyrównawcze” mogące przyjąć formę testu umiejętności bądź stażu adaptacyjnego (praktyki zawodowej).

Zawód regulowany to zawód, którego wykonywanie uzależnione jest od spełnienia wymogów określonych w odrębnych przepisach. Każdy kraj ma własną listę zawodów regulowanych. Dlatego myśląc o podjęciu pracy w innym kraju UE/EOG lub Szwajcarii należy skontaktować się z właściwą instytucją państwa, w którym chcemy podjąć pracę i sprawdzić czy zawód, który chcemy wykonywać jest zawodem regulowanym oraz uzyskać informacje o ewentualnej procedurze uznania kwalifikacji.

Listę zawodów regulowanych w Belgii można znaleźć na stronach:

<https://www.belgium.be>

<https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/creer-une-entreprise/les-conditions-dacces-la>

Na ww. stronach można znaleźć informacje dotyczące procedury oraz wymaganych dokumentów, które należy przedłożyć w celu uznania dyplomu i kwalifikacji do celów zawodowych.

Baza ośrodków informacji o uznawalności dyplomów do celów zawodowych i akademickich dostępna na stronie sieci ENIC - NARIC www.enic-naric.net

Bliższe informacje z powyższego zakresu:

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

ul. Hoża 20 lub Wspólna 1/3

00-529 Warszawa

Telefon: 22 52 92 718

<https://nawa.gov.pl/>

NARIC-Flanders

Ministry of Education and Training

Agency for Quality Assurance in Education and Training (AKOV)

Hendrik Consciencegebouw Toren C2

Koning Albert II-Idaan 15

B-1210 Brussels, Belgium

Telefon: +32 2 553 89 58

E-mail: naric@vlaanderen.be

<https://www.naricvlaanderen.be/>

3.6. Kursy języka narodowego

Język francuski i niemiecki znajduje się w ofercie edukacyjnej wielu prywatnych szkół językowych.

3.7 System opieki zdrowotnej

3.7.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych

Ubezpieczenie zdrowotne

System opieki zdrowotnej w Belgii bazuje na współistnieniu **obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego** obejmującego prawie całą ludność oraz **prywatnej praktyki medycznej**. System jest finansowany z obowiązkowych składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz składek na prywatne ubezpieczenie zdrowotne.

Każda osoba mieszkająca w Belgii jest zobowiązana zarejestrować się do ubezpieczenia społecznego w celu uzyskania świadczeń medycznych na terenie Belgii. Rejestracja jest warunkiem uzyskania elektronicznej Karty Ubezpieczenia Społecznego (karta SIS), potrzebnej w przypadku wizyty u lekarza lub zakupu lekarstw. Karta SIS była ważna do końca 2016 roku. Aktualnie dowodem, potwierdzającym fakt posiadania ubezpieczenia zdrowotnego jest jej nowsza wersja „eID” albo karta „ISI +” (bez elektronicznego chipa).

Zasady rejestracji do obowiązkowego ubezpieczenia wraz z listą kas chorych dostępne są na stronie internetowej:

www.riziv.fgov.be

Wszystkie kasy oferują podstawowe ubezpieczenie zdrowotne. Składki na to ubezpieczenie pracodawca automatycznie potrąca z zarobków pracownika. W sumie na ten cel przeznaczanych jest 7,35 % zarobków (3,55% potrącanych z pensji, 3,8% dopłacanych przez pracodawcę). Również osoby pracujące na własny rachunek (tzw. „samozatrudnione”) powinny odprowadzić 7,35% dochodów na to ubezpieczenie.

Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne pokrywa w różnym stopniu usługi medyczne znajdujące się na liście sporządzanej przez RIZIV, czyli Rządowy Instytut Ubezpieczeń Chorobowych i Inwalidzkich (koszty określonych usług medycznych oraz limit zwrotu kosztów na poszczególne świadczenia można sprawdzić na stronie internetowej: www.riziv.fgov.be).

Można mówić o swego rodzaju „koszyku podstawowych usług medycznych” objętych ww. ubezpieczeniem obowiązkowym. Z tych składek finansowane są również świadczenia związane np. z ciążą, śmiercią czy inwalidztwem (niebędącym konsekwencją wypadku w pracy). Wiele z tych podstawowych świadczeń refundowanych jest jednak jedynie częściowo. Ubezpieczenie podstawowe to minimum; kto nie chce ryzykować ewentualnych wysokich kosztów leczenia w przyszłości, może to ryzyko ograniczyć zawierając dodatkowe ubezpieczenie zdrowotne.

Ubezpieczeni mieszkańcy mogą sami wybierać swoich lekarzy rodzinnych i specjalistów. Ważne, żeby wiedzieć, czy dany lekarz ma umowę z kasą chorych.

Usługi medyczne są płatne (często z góry), ale ubezpieczeni pacjenci mogą otrzymać zwrot części lub całości kosztów od swojej kasy chorych. Wysokość tego zwrotu jest uzależniona od wielu czynników, w tym osobistej sytuacji pacjenta.

Pacjent powinien otrzymać od dostawcy usług medycznej (lekarza, przychodni, itp.) dokument potwierdzający daną wizytę oraz fakt zapłacenia za nią (tzw. „getuigschriftvoorverstrektehulp”). Po przekazaniu tego dokumentu kasie chorych ubezpieczony powinien otrzymać od kasy zwrot (części) kosztów, zgodnie z warunkami ubezpieczenia.

Belgijski system opieki zdrowotnej opiera się na **szpitalach, klinikach i na prywatnych specjalistach**.

Opieka domowa jest bardzo ważna w Belgii, funkcjonuje tu dobrze rozbudowany system społecznych usług pielęgniarskich.

Prawie wszystkie **apteki** w Belgii są prywatne i posiadają monopol na dystrybucję leków. Koszty nabycia części leków są refundowane (w różnym stopniu w zależności od specyfiku). Niektóre leki natomiast są pełnopłatne.

Limity refundacji poszczególnych leków publikowane są na stronie internetowej:

www.inami.fgov.be

Pomoc w nagłych wypadkach

Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej organizuje pomoc w nagłych wypadkach. W takich przypadkach należy zatelefonować pod numer **100**. Wysyłany zostaje lekarz oraz ambulans, a poszkodowany odwieziony zostaje do jednego ze szpitali.

Jak uzyskać opiekę zdrowotną

Z opieki zdrowotnej można korzystać we wszystkich placówkach służby zdrowia. Jednakże placówki, które nie przystąpiły do ogólnokrajowej umowy z kasami chorych, stosują stawki wyższe niż uzgodnione w umowie. Informacji o świadczeniodawcach, którzy są stroną umowy, udzielają placówki służby zdrowia i kasy chorych. Leczenie szpitalne wymaga skierowania.

Opłaty za świadczenia zdrowotne

Za leczenie ambulatoryjne i stomatologiczne należy najpierw zapłacić pełną cenę, a potem można ubiegać się o zwrot części poniesionych kosztów w lokalnej kasie chorych. Świadczeniodawca wystawia zaświadczenie stwierdzające, jakich świadczeń udzielił pacjentowi (*Attestation de soinsdonnes/Getuigingschrijftvoorverstrektehulp*). Pacjent powinien przedłożyć zaświadczenie w kasie chorych, do której należy. Po jego złożeniu kasa chorych zwraca koszty pomniejszone o udział własny pacjenta.

Należy pamiętać, że kasa chorych zwraca koszty wg stawek uzgodnionych w umowach ze świadczeniodawcami także wtedy, gdy otrzymało się świadczenia po wyższej cenie.

Koszty wizyty lekarskiej mogą się różnić i zależą od specjalizacji lekarskiej, stopnia posiadanych umiejętności, miejsca udzielenia opieki (dom pacjenta, praktyka lekarska), czas udzielanej konsultacji (weekend, popołudnie).

Leczenie prywatne

Jeżeli pacjent skorzystał z leczenia w belgijskim szpitalu nie przedstawiając dowodu ubezpieczenia, wówczas szpital może obciążyć pełnymi lub częściowymi kosztami hospitalizacji, nie tylko opłatami zryczałtowanymi. Również za leki refundowane należy zapłacić pełną cenę.

Miejsce, gdzie w razie wątpliwości można uzyskać informacje

Biura regionalne Pomocniczej Kasy Chorych (Casseauxiliared'assurancemaladie- invalidité/ Hulpasvoor Ziekte Invaliditeitsverzekering) www.caami-hziv.fgov.be lub biura lokalnych kas chorych.

Institucja łącznikowa

Institut National D'Assurance Maladie Invalidite (INAMI) /
Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV)
Avenue de Tervueren 211
1150 Brussels,
Belgique
Telefon: 0032 2 739 71 11
E-mail: communication@riziv.fgov.be

Belgijską instytucją, do której należy się zgłosić o wydanie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (jeśli podlegamy belgijskiemu ubezpieczeniu zdrowotnemu i wybieramy się do innego kraju EOG) jest:

Office de Sécurité sociale d'Outre-mer (OSSOM)
Place Victor Horta 11,
1060 Saint-Gilles, Bruxelles
Belgique
Telefon : +32 2 509 59 59
E-mail: contact@onss.fgov.be

3.7.2. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych w Belgii

Z dniem 1 czerwca 2004 r. (w Polsce od 1 stycznia 2006 r.) nastąpiły istotne zmiany dotyczące dokumentów niezbędnych do uzyskania świadczeń medycznych w krajach UE/EOG. Plastikowa Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) zastąpiła wcześniej obowiązujący papierowy formularz E 111.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie jest jednak dowodem ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia uprawniającym do świadczeń zdrowotnych na terytorium Polski. Oznacza to, że osoba ubezpieczona w NFZ może posługiwać się EKUZ wyłącznie w innych państwach członkowskich.

EKUZ zawiera następujące informacje:

- Imię
- Nazwisko
- Data urodzenia
- PESEL
- Numer identyfikacyjny instytucji, która wydała kartę
- Numer identyfikacyjny karty
- Data ważności karty

Każde państwo członkowskie wydaje kartę we własnym języku urzędowym, zawierającą ten sam zestaw danych.

Prawo do otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają osoby ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Każda osoba ubezpieczona, także członek rodziny, otrzymuje własną kartę.

Karta jest wydawana osobom wyjeżdżającym czasowo do innego państwa członkowskiego, np.:

- w celach turystycznych;

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych;
- w związku z krótką podróżą służbową;
- w celu podjęcia studiów;
- pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie przysługuje osobom, które przestały podlegać polskiemu ustawodawstwu, np. w związku z podjęciem pracy w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ wygasło.

Aby otrzymać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego należy złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać na stronie www.ekuz.nfz.gov.pl

Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w oddziale w jeden z następujących sposobów:

- osobiście,
- pocztą,
- faksem,
- przy pomocy Elektronicznej Skrzynki Podawczej PUAP.

EKUZ uprawnia do korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim w takim zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych warunkach z medycznego punktu widzenia.

EKUZ nie daje żadnych uprawnień, jeżeli celem podróży jest odbycie planowego leczenia.

Karta uprawnia do korzystania w innych państwach z opieki tylko tych placówek, które działają w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Za leczenie prywatne pacjent musi zapłacić we własnym zakresie. W większości państw także placówki, działające w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia, pobierają pewne opłaty od ubezpieczonych. EKUZ nie zwalnia z poniesienia tych kosztów.

Więcej informacji na ten temat znajdziesz na stronie internetowej Narodowego Funduszu Zdrowia: www.nfz.gov.pl.

Adresy i numery telefonów Oddziałów Wojewódzkich NFZ i Delegatur dostępne są na stronie internetowej:

https://www.ekuz.nfz.gov.pl/hidden_main_page/info_ekuz

Informacje pomocne w sporządzeniu tego rozdziału pochodzą ze strony: Ambasady RP w Brukseli <https://bruksela.msz.gov.pl/pl/>, Europejskich Służb Zatrudnienia EURES www.eures.europa.eu, Narodowego Funduszu Zdrowia www.nfz.gov.pl, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego <https://www.gov.pl/web/nauka/> i innych stron m.in.: www.belgium.be, www.socialsecurity.be, www.international.socialsecurity.be, www.riziv.fgov.be, www.inami.fgov.be, www.caami-hziv.fgov.be.

Data przygotowania informacji:

grudzień 2018 r.

Osoba przygotowująca informacje:

Doradca EURES Natalia Konował, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu